

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 26/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi julkisesti tuettujen vientijä alusluottojen korontasauksesta an- netun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä marraskuuta 2008 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi julkisesti tuettujen vientijä alusluottojen korontasauksesta annetun lain muuttamisesta (HE 208/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- elinkeinoministeri Mauri Pekkarinen
- johtaja Risto Paaermaa, lainsäädäntöneuvos Kari Parkkonen ja teollisuusneuvos Eeva-Liisa Virkkunen, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Juha Majanen, valtiovarainministeriö
- ekonomisti Heli Simola, Suomen Pankin Siirtymätalouksien tutkimuslaitos BOFIT
- apulaisjohtaja Ari-Pekka Latti, Valtiokonttori

- osastopäällikkö Kari Sartamo, Hämeen TE-keskus
- osastopäällikkö Raimo Mäntyniemi, Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus
- johtaja Timo Kekkonen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Kaija Erjanti, Finanssialan Keskusliitto
- vientijä projektirahoituksen päällikkö Aila Aho, Nordea Pankki Suomi Oyj (edusti Finanssialan Keskusliittoa)
- ekonomisti Harri Hietala, Suomen Yrittäjät
- ennustepäällikkö Pasi Sorjonen, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- toimitusjohtaja Pauli Heikkilä, Finnvera Oyj.

Merkitään saapuneeksi kirjalliset lausunnot:

- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Palkansaajien tutkimuslaitos PT.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan julkisesti tuettujen vientijä alusluottojen korontasauksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että vientijä alusluottoja koskevien korontasauspöimusten ja -tarjousten vuosien 1997—2010 myöntämisvaltuus nostetaan 5 000 miljoonasta eurosta 6 000 miljoonaan euroon.

Lisäksi viennin rahoituksen likviditeetin turvaamiseksi ehdotetaan otettavaksi käyttöön määräaikaaisesti vuoden 2010 loppuun OECD-ehtoisten vientiluottojen jälleenrahoittamiseksi toimintamalli, jonka toteuttamiseksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä. Jälleenrahoitusmallissa korontasauspöimukset tehtäisiin Suomen Vientiluotto Oy:n päätöksinä. Suomen

Vientiluotto Oy:n kanssa yhteistyösopimuksen tehnyt luotto- ja rahoituslaitos toimisi vienti- ja alusluoton järjestäjänä ja luoton hallinnoijana.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2009 alusta lukien.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Talousvaliokunta esittää, että lakiehdotus hyväksytään.

Esitys liittyy laajempaan vientiyritysten tukipakettiin, johon kuuluvat myös valtion vientitakuita koskevan lain (HE 209/2008 vp) ja valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (HE 210/2008 vp) muutosesitykset. Samanaikaisesti käsiteltävänä on myös yritysten kotimaantoininnan rahoittamista koskeva esitys (HE 211/2008 vp). Kaikkien neljän esityksen tavoitteena on erilaisin valtion toimin helpottaa kansainvälisen finanssikriisin vaikeuttamaa yritysten rahoitustilannetta.

Kansainvälisen finanssikriisin myötä markkinoilta saatava rahoitus on kallistunut merkittävästi ja erityisesti pitkäaikaisen rahoituksen saanti on vaikeaa. Suuret ulkomaiset rahoittajat ovat poistuneet Suomen markkinoilta ja aiemmin suuryritysten rahoituslähteinä toimineet joukkovelkakirjamarkkinat ovat pysähdyksissä, minkä vuoksi myös suuret yritykset joutuvat hakemaan rahoitusta luottolaitoksilta. Tämä vaikeuttaa entisestään pk-yritysten rahoituksen saantia. Kun pankeilta saatu rahoitus muodosti vuonna 2007 noin 27 % yritysten kokonaisrahoituksesta, on vastaava osuus tällä hetkellä noin 70 %. Pankkien välisten nk. interbank-markkinoiden ollessa lähes pysähdyksissä on markkinaehtoisen ja kilpailukyisen pitkäaikaisen rahoituksen saanti tällä hetkellä erittäin vaikeaa.

Rahoitusmarkkinoiden ongelmat ovat lisänneet muihin rahoitusinstrumentteihin, kuten Finnvera Oyj:n hallinnoimiin, kohdistuvaa kysyntää. Kaikki edellä mainitut neljä esitystä pyrkivät osaltaan takaamaan suomalaisyritysten kilpailukyiset toimintamahdollisuudet rahoitusmarkkinoilla vallitsevassa poikkeuksellisessa tilanteessa. Esitykset helpottavat yritysten likviditeetti-ongelmaa sekä suoraa rahoitusta lisäämällä

että korontasaus- ja vientitakuuvaltuuksia nostamalla.

Esillä olevan ehdotuksen turvin voidaan korontasaussopimusten ja -tarjousten myöntämismahdollisuutta nostaa viidestä miljardista eurosta 6 miljardiin euroon. Myöntämismahdosta on jo sidottuna 4,5 miljardia euroa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön uusi nk. viedin jälleenerahoitusmalli. Sen mukaisesti Finnvera Oyj:n tytäryhtiö, Suomen Vientiluotto Oy, voi jälleenerahoittaa valtion talousarviosta myönnettyllä luotolla tai Finnvera Oyj:n lukuun markkinoilta hankituilla varoilla Suomesta tapahtuvan vientikaupan pitkäaikaisesta luotonantosta. Jälleenerahoituksen myöntöedellytyksenä on, että hankkeelle on myönnetty vientitakuu. Näin voidaan taata, että hankkeen mahdolliset riskit tulevat asianmukaisesti huomioonotetuiksi. Jälleenerahoitusta on tarkoitus myöntää vain sellaisille hankkeille, joissa vienti kannattavuudeltaan ja vakavaraisuudeltaan kunnossa olevan ostajayrityksen kanssa estyisi sen vuoksi, ettei markkinoilta ole saatavissa muuta rahoitusta kilpailukyisissä ehdoissa. Esityksessä varaudutaan noin 1,2 miljardin euron jälleenerahoituksen mahdollistamiseen toiminnan käynnistämiseen. Tarkoituksena on, että talousarviossa varataan Suomen Vientiluoton lainoitukseen 500 miljoonaa euroa ja Finnveran toimin voidaan rahoitusmarkkinoilta hankkia varat yhteensä 700 miljoonan euron suuruiseen jälleenerahoitukseen.

Talousvaliokunta katsoo, että esitys on nykyisessä poikkeuksellisessa rahoitusmarkkinatilanteessa perusteltu. Erilaiset rahoitusmarkkinoiden vakauttamiseen kohdistuneet valtioiden ja keskuspankkien toimet eivät ole vielä tuottaneet riittävää tulosta. Markkinahäiriö edellyttää valtion lisätoimia, jotta muutoin kilpailukyisten yritysten toiminta ja tätä kautta työllisyys voidaan turvata. Talousvaliokunta toteaa, että vaika-

ka viennin rahoitus kohdistuu erityisesti suurempiin vientihankkeisiin ja yrityksiin, voidaan valtion vientirahoituksen turvin välillisesti vaikuttaa myös vientiyrityksiä tukevaan alihankkijaverkostoon. Vaikutukset suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksiin ja tätä kautta työllisyyden ylläpitämiseen ulottuvat näin ollen suoraan tukea saavaa laajempaan yrityskehitykseen. Esitetynkaltainen viennin jälleenrahoitusmalli on jo käytössä useammassa EU-maassa. Valiokunta pitää tärkeänä, että jälleenrahoitusmalliin liittyvän rahoituksen ehtoja harkittaessa seurataan keskeisten kilpailijamaiden vastaviennin instrumentteihin liittyviä ehtoja.

Viime kuukaudet ovat osoittaneet, että tilanne rahoitusmarkkinoilla muuttuu erittäin nopeasti. Asiantuntijakuulemisessa onkin esitetty huoli nyt esillä oleviin neljään hallituksen esitykseen (HE 208—211/2008 vp) liittyvien toimien riittävydestä. Talousvaliokunta pitää näitä kannanottoja perusteltuina ja katsoo, että poikkeuksellinen markkinatilanne saattaa edellyttää nopeitakin valtion lisätoimia kilpailukyisten yritysten toimintaedellytysten takaamiseksi. Tähän liittyen valiokunta esittää eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman, jossa hallituk-

sen edellytetään seuraavan tarkoin yritysten rahoituslaitteiden kehittymistä ja antavan helmikuussa 2009 talousvaliokunnalle selvityksen tilanteesta sekä valmistelemaan tarvittavat esitykset mahdollisesti havaittujen markkinapuutteiden korjaamiseksi. (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkoin yritysten rahoituslaitteiden kehittymistä ja antaa helmikuussa 2009 talousvaliokunnalle selvityksen tilanteesta sekä esitykset mahdollisesti tarvittavista lisätoimista.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jouko Skinnari /sd
vpj. Antti Rantakangas /kesk
jäs. Janina Andersson /vihr
Hannu Hoskonen /kesk
Anne Kalmari /kesk
Matti Kangas /vas
Toimi Kankaanniemi /kd

Jouko Laxell /kok
Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Petteri Orpo /kok
Sirpa Paatero /sd
Antti Vuolanne /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.